

Furlanska univerza

Zahteva, ki jo je postavila Furlanska filološka družba, po ustanovitvi furlanske univerze v Vidmu je vsekakor pomembna tudi za nas, beneške Slovence. Tu ne gre samo zato, da bi v Vidmu dobili svojo univerzo, temveč, da bi bila ta univerza tudi najvišja kulturna in znanstvena ustanova Furlanov, ki imajo prav tako kot mi, svoj jezik, svojo kulturo in svojo zgodovino. Zato je v nekem smislu usoda Furlanov podobna naši usodi in dobljena bitka za furlansko univerzo bi zagotovo predstavljala pomemben politični uspeh, saj bi bila s tem priznana tudi uradno in v celoti furlanski jezik in njegova kultura.

Prepričani smo, da bi imela bodoča furlanska univerza posluh tudi za nas, saj bi katedra slovenske književnosti in jezika na njej prav tako lahko veliko prispevala na eni strani s seznanjanjem z našo kulturo in jezikom naših sodržavljanov, na drugi strani pa bi tako odločno demantirala vse napačne predstave o nas kot manjvrednem ljudstvu brez svoje kulture in zgodovine. Takšno strpno razumevanje, preučevanje in študij na najvišji ravni bi tudi večinski narod prepričal konkretno in stvarno ter znanstveno neizpodbitno z veliko kulturno in zgodovinsko tradicijo slovenskega naroda, katerega del smo tudi mi, beneški Slovenci. Kajti žal živi, zlasti med manj prosvetljenimi krogi večinskega naroda, kaj napačna, lažna in precej poenostavljena podoba o slovenskem narodu, ki nima danes v svoji matični domovini samo svoje države, temveč tudi znano ljubljansko univerzo z desetimi fakultetami, visokošolstvom Mariboru in Kranju ter tudi svojo najvišjo znanstveno in umetniško ustanovo, slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Sicer pa preučujejo danes slovenistiko v okviru slavistike skoraj na vseh pomembnejših univerzah sveta.

Ko torej iz srca pozdravljamo pobudo furlanske filološke družbe za ustanovitev furlanske univerze v Vidmu, smo zagotovo upravičeno prepričani, da bo na tej univerzi prostor tudi za nas. Sicer pa smo danes priča, kako se na svetu čedalje bolj emancipirajo manjši in majhni narodni nacionalne manjšine, ki postajajo čedalje bolj vez in most med velikimi kulturnimi narodi. Ti pa tudi spoznavajo, da je sleherno nacionalno zatiranje njim samim bolj v škodo kot korist, saj mali narodi samo popestrujejo in zlahkajo kulturo in zgodovino velikih narodov v okviru evropske in svetovne skupnosti narodov in držav, pa naj bodo veliki ali mali.

DEŽELA FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA: NOVI ZAKON

Za prepovorod Julijskih Predalp

Pomemben korak naprej za rešitev neštetihi naših problemov - Odslej bodo komuni mogli ukrepati sami in postati resničen instrument za načrtovanje - Potrebno bo storiti še veliko na tem področju, da se bo uravnovesilo gospodarsko stanje v Furlaniji

Na nedavni skupščini Furlanske družbe za gorsko ekonomijo so bili na dnevnem redu problemi gospodarstva v hribih. Odnosi družbe z zainteresiranimi činitelji kot so to občine in druge družbe, so dobri, polni zaupanja in volje do dela. Glavni napor družbe je usmerjen k temu, da bi lahko prišli do formulacije generalnih načrtov za razvoj in prepovorod Julijskih Predalp, oziroma Beneške Slovenije. Tu gre v bistvu za nov zakon, ki naj bi zakonsko uredil vse te probleme.

Vsekakor predstavlja osnutek novega zakona za prepovorod Julijskih Predalp pomemben korak naprej, ker bo soočil vse probleme tega področja z ostalimi problemi, ki prihajajo v splošen okvir načrtovanja ekonomskega in socialnega razvoja celotne dežele. Tako ta problematika ne bo poseben del ekonomike, temveč bo preko novih instrumentov in širšo udeležbo prebivalcev tega področja pripomogel k prepovodu gorskih predelov. Ceste, vodovodi, pogozdovanje, električne in telefonske naprave niso samo nujne infrastrukture za zboljšanje življenjske ravni prebivalstva, temveč mnogo pripomorejo tudi k ostalemu gospodarskemu razvoju, oziroma ga celo omogočajo in pospešujejo.

Med prvimi nalogami so na skupščini družbe zlasti opozorili na pogozdovna in melioracijska dela na gorskem področju, ki jih je treba najprej opraviti. Čeprav

je bilo tu storjenega že precej, tako so ugotovili, je vendar potrebno na tem področju storiti še veliko. Vse je treba delati tako, da bi prebivalstvo na tem področju spet začutilo potrebo, da živi tod, ker bo le tako mogoče postopno reševati pereči problem ekonomske emigracije. Posebej je bil omenjen novi zakon, ki med drugim

predvideva, da imajo občine na tem področju možnost same ukrepati spričo nastalega položaja in tako postati zares resničen instrument za načrtovanje. Med drugimi so se zborovanja udeležili tudi nekateri pokrajinski odborniki, med njimi pokrajinski odbornik Romano Specogna, naš rojak iz Podbonesca.

Preteklo nedeljo sta kulturno društvo «I. Trinko» iz Čedad in Slovenska prosvetna zveza iz Gorice organizirali izlet na Slovensko Koroško. Iz raznih vasi Nadiške doline se je izleta udeležilo 56 ljudi, med temi dosti tudi takih, ki še niso nikdar prestopili italijansko-avstrijske meje in ki niso vedeli, da tudi tam žive Slovenci, ki se morajo enako boriti kot oni za svoj narodnostni obstoj.

Na meji so izletnike čakali predstavniki slovenskih prosvetnih organizacij na Koroškem, ki so jih potem vodili do Celovca in Gospodarskega polja in jim med vožnjo razlagali kulturne in zgodovinske zanimivosti teh krajev. V Bilčovsu, kjer je bilo pripravljeno kosilo, so izletnike društva «I. Trinko» čakali predstavniki koroških Slovencev, med temi predsednik dr. Franci Zwitter, deželni poslanec Janko Ogris, predsednik Slovenske prosvetne zveze Hans Weis, predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prusnik, predsednik Slovenske kmetičke zveze Toni Krusic, ravnatelj Slovenske kmetijske šole inž. Franci Einspieler in drugi.

Predsednik dr. Franci Zwitter je v svojem govoru poudaril, da je obisk beneških Slovencev na Koroškem velikega pomena, saj povezuje beneške in koroške Slovence ista usoda in skupna borba za dosego narodnostnih pravic in jim zaželel še nadaljnjih uspehov v njihovem boju za narodnostni obstoj. V imenu beneških Slovencev pa je spregovoril predsednik društva «I. Trinko» Izidor Predan, ki se je zahvalil za prisrčen sprejem in lepe besede in obljubil, da to ni zadnje srečanje s koroškimi brati, katerih usoda je slična naši, ampak da se bo medsebojno sodelovanje nadaljevalo v obojestransko korist.

Udeleženci izleta so se vrnili domov pozno ponoči, malce utrujeni od dolge vožnje, vendar srečni, da so v enem dnevu videli toliko lepote in bili povsod tako ljubeznivo sprejeti, kar ne bodo nikoli pozabili.

Na lestvici italijanskih dežel je Furlanija-Juljska krajina na osmem mestu. Pred njo so Piemonte, Toscana, Veneto, Campania ter Tridentska - Gornje Poadiže.

Iz vsega tega izhaja pomemben prispevek, ki ga Furlanija - Juljska krajina daje valutni bilanci države in italijanskemu gospodarstvu na splošno. Upoštevajoč vlogo turistične in trgovinske dejavnosti v tem gospodarskem okviru izhaja, da bi s pospeševanjem in spodbujanjem te dejavnosti lahko z ene strani izboljšali življenjsko raven krajevnega prebivalstva, z druge pa še nadalje povečali prispevek Furlanije - Juljske krajine v okviru italijanskega gospodarstva.

24. IN 25. OKTOBRA

Ljudsko štetje po vsej Italiji

Po vsej Italiji se bo letos 24. in 25. oktobra vršil enajsti splošni popis prebivalstva in popis industrijske ter trgovinske dejavnosti. Za popis bodo razdelili 44 milijonov popisnih pol in bo celotna operacija stala okoli 35 milijard lir. Tokrat bodo že po mesecu dni po popisu znani prvi rezultati, ker se bodo pri obdelavi podatkov poslužili elektronskih računalnikov.

Med vprašanji bodo tudi nekatere novosti in med njimi zlasti zanimivo vprašanje, koliko časa nekdo porabi do

šole, ali do delovnega mesta. Gre za aktualno preučitev, saj je zaradi urbanističnega kaosa to vedno bolj pereče vprašanje.

Popis bo odgovoril na nekatere bistvena vprašanja in med drugim, koliko je družin v Italiji. Zadnji popis je dal podatek 13 milijonov in 741 tisoč, sedaj pa računajo, da se je število zvišalo na 16 in pol milijonov. Vseh Italijanov je bilo ob zadnjem ljudskem štetju pred desetiimi leti 50 milijonov 624 tisoč, sedaj pa predvidevajo, da se bo število prebivalstva približalo 55 milijonom.

Turistična in valutna bilanca Furlanije - Juljske krajine

Pošiljke emigrantov so lani znašale 22 milijard in 813 milijonov lir

Eden izmed glavnih deležev v gospodarstvu Furlanije-Juljske krajine pripada turistični dejavnosti, ki je v zadnjih letih doživela izreden razvoj. Obseg turizma je zdaj že tak, da kondicionira gospodarsko - socialni razvoj nekaterih področij dežele. Finančna plat tega pojava je razvidna iz podatkov o deležu tujega turizma v deželnem gospodarstvu: po verodostojnih cenitvah naj bi izdatki tujih turistov v Furlaniji-Juljski krajini znašali letno skoraj 30 milijard lir. Na podlagi tega dohodka je naša dežela na devetem mestu na lestvici dvajsetih italijanskih dežel, na kateri je na prvem mestu Lazio, sledi Veneto in nato Emilia-Romagna.

Če od dohodkov tujkega prometa v Furlaniji-Juljski krajini odštejemo izdatke deželnega prebivalstva na potovanjih v tujini — ki so lani nekoliko prekorali 13

milijard lir — dobimo obračun, ki je znašal skoraj 17 milijard lir v dobro. Če hočemo dobiti še celotni valutni obračun dežele, moramo dodati še aktivni saldo trgovinskih izmenjav, to se pravi nadaljnjih 28 milijard in 739 milijonov lir.

Končno moramo še upoštevati pošiljke emigrantov iz tujine, ki so lani znašale 22 milijard in 813 milijonov lir. V celoti torej turistični in valutni obračun Furlanije-Juljske krajine znaša letno 1970 68 milijard in 322 milijonov aktiva.

Na lestvici italijanskih dežel je Furlanija-Juljska krajina na osmem mestu. Pred njo so Piemonte, Toscana, Veneto, Campania ter Tridentska - Gornje Poadiže.

Iz vsega tega izhaja pomemben prispevek, ki ga Furlanija - Juljska krajina daje valutni bilanci države in italijanskemu gospodarstvu na splošno. Upoštevajoč vlogo turistične in trgovinske dejavnosti v tem gospodarskem okviru izhaja, da bi s pospeševanjem in spodbujanjem te dejavnosti lahko z ene strani izboljšali življenjsko raven krajevnega prebivalstva, z druge pa še nadalje povečali prispevek Furlanije - Juljske krajine v okviru italijanskega gospodarstva.

Mariborski bibliotekarji obiskali Videm, Čedad in Beneško Slovenijo

Preteklo soboto so se mudili v Vidmu, Čedadu in Sv. Lenartu bibliotekarji iz Maribora. Prišli so preko Trbiža po Kanalski dolini na uredništvo «Matajurja» v Vidmu, nakar jih je našurednik spremil do Čedad, kjer so si poleg kulturnega društva «Ivan Trinko» ogledali nekatere čedadске zanimivosti. Predsednik društva Izidor Predan je izletnike seznanil z življenjem in bojem beneških Slovencev za dosego svojih narodnostnih in socialnih pravic in se jim tudi zahvalil za lepe knjige, ki jih je ob tej priliki poklonila našemu kulturnemu društvu mariborska založba «Obzorja». Bibliotekarji so nato krenili v Sv. Lenart, kjer so na tamkajšnjem pokopališču položili venec na grob trinajst slovenskih partizanov, od tod pa so se preko Krmina odpeljali v Novo Gorico.

Šemu kulturnemu društvu mariborska založba «Obzorja». Bibliotekarji so nato krenili v Sv. Lenart, kjer so na tamkajšnjem pokopališču položili venec na grob trinajst slovenskih partizanov, od tod pa so se preko Krmina odpeljali v Novo Gorico.

Skupina bibliotekarjev iz Maribora, ki je dne 12. junija obiskala Kanalsko dolino, Videm, Čedad in Beneško Slovenijo. Pozirali so na trgu pred langobardskim templjem

IZ KANALSKE DOLINE

Na trbiškem področju bodo zgradili topilnico svinca

Ustanovili konzorcij za obrambo proti toči

Zadnje čase je po Kanalski dolini vse razgibano. Domačini se namreč z vso vne-mo pripravljajo na turistično sezono, ki prinaša vsem, seveda če je vreme ugodno, lepo dopolnilo za dvig lokalnega gospodarstva, povrhu tega pa se tudi mnogo govo-ri, da namerava družba z državno udeležbo AMMI, na trbiškem področju zgraditi veliko topilnico svinca, ki bo zaposlila več kot 300 delav-cov in bo stala okoli šest mi-lijard lir. Kje bodo postavili topilnico, ni še povsem jasno, ker morajo še poiskati primeren prostor, a na vsak način nekje med Trbižem in Rajbljem, kjer so svinčeni rudniki. V Rajblju namreč ni topilnice in zato morajo rudo pošiljat drugam, zad-nje čase menda na Sicilijo, kar je seveda v zvezi z veli-kimi stroški in zamudo časa.

O gradnji topilnice se go-vori že dosti let, a do kon-kretne realizacije nikakor ni moglo priti, sedaj pa bodo dobili državno podporo in bo tokrat prav gotovo prišlo do odločilnega koraka, kar bo brez dvoma mnogo pripomoglo za dvig gospo-darstva vsega trbiškega po-dročja.

Prepočasna gradnja pokopališča v Rajblju

Ljudem iz Rajblja že dol-go obetajo, da jim bodo zgradili več ljudskih hiš, ker vlada tu velika sta-novanjska kriza. Z deli so sicer pričeli, a dograditi ni-kakor ne morejo, ker vedno zmanjka potrebnih sredstev. Kriza nastaja iz dneva v dan večja, ker se semkaj prise-ljujejo vedno novi ljudje za-radi svinčnih rudnikov, ki so v tej okolici.

Enako je tudi s pokopali-ščem, ki ga še niso uredili. Mrliče morajo sedaj pokopavati v Trbižu, ker je doma-če prenapolnjeno, in zemlja, če prekopljejo stare grobo-ve, ne more več sprejeti va-se novih, ker je prenasie-ena, oziroma trupla še niso strohnjena.

Pristojne oblasti bi mora-

IZ NADISKE DOLINE

Demografsko gibanje

Meseca maja je bilo v če-dadskem komunu tako-le de-mografsko gibanje: rodilo se je 9 otrok (4 dečki in 5 deklic), umrlo je 9 oseb, v komun se je priselilo 26 lju-di, iz komun pa jih je odšlo 21. Tako je štel čedadski komun dne 31. maja 11.037 prebivalcev.

SV. PETER

Smrten padec

V čedadski bolnici je umrla 82-letna Adele Ceder-maz iz Petjaha. Zena je pa-dla s postelje in dobila tako hude poškodbe, da jim je podlegla, ker so nastopile komplikacije. Njena smrt je vzbudila veliko žalost po vsej Nadiški dolini.

le na vsak način nekaj ukre-niti, da se rešita vsaj ta nuj-na problema, da ne govori-mo o drugih javnih delih.

Ovčja ves

Asfaltirali bodo cesto v Zaježera

Te dni je administracija videmske pokrajine dala v zakup gradbenemu podjetju Barbetti dela za asfaltiranje turistične ceste, ki vodi v Zaježera. Z deli bodo takoj pričeli in upajo, da jili bo-do dokončali, če bo vre-me naklonjeno, že prihod-nji mesec, tako da se je bo-do mogli posluževati že le-tošnji turisti.

TAVORJANA

Uredili bodo cesto Tojan-Prestint

Na zadnjem komunskem zasedanju so sklenili, da bo-do uredili ceste, ki vodijo iz Tojana v Perabò in iz Montine v Prestint. Za ta de-la bo dežela dala svoj pri-spevek. Med zasedanjem komunskega sveta so tudi pooblastili župana, da na podlagi zakona z dne 9. aprila 1971 zaprosi za deželno podporo.

IZPOD KOLOVRATA

Gradnja nove ceste

Pričeli so z gradnjo nove ceste, ki bo povezovala vas Platac s prelazom Prievolu v sovodenjskem komunu. Ta cesta bo velikega pome-na, ker bo obenem tudi tu-ristična cesta. Koristila pa bo tudi lokalnemu gospo-darstvu, saj imajo tod okoli kmetje svoje njive, pašnike in gozdove. Cesta bo stala 30 milijonov lir in jih bo vze-la v svoje breme dežela.

Deželna podpora za otroški vrtec v Dreki

Te dni je deželno odbor-ništvo za javno šolstvo spo-ročilo našemu komunu, da je bila prošnja za dosego podpore, s katero bodo na-

SV. LENART

Ureditev ceste Gorenji Mersin-Kravar

Dela na cesti, ki povezuje Gorenji Mersin s Krava-rjem, dobro napredujejo. V kratkem jo bodo tudi asfal-tirali in tako bodo te vasi, ki leže visoko v bregu, po-stale še bolj privlačne za iz-letnike.

Smrtna kosa

V velikem spremstvu smo spremili k zadnjemu počit-ku upokojenca in vojnega invalida 80-letnega Antona Staniga iz Dolenje Merse, ki je umrl po kratki bolezni v čedadski bolnici. Pokopali smo ga na šenlenarskem po-kopališču.

Naborjet

Umrli je Augusto Florit

Po dolgi in hudi bolezni je dne 9. junija umrl Augu-sto Florit. Rajnki je bil zelo poznan po vsej Kanalski do-lini ne samo zato, ker je bil župan v Naborjetu celih dvanajst let, ampak tudi za-radi svoje neutrudljivosti pri delu in blagega srca. Do-ma je bil iz Lauca in je pri-šel v Naborjet pred 40. leti. Na njegovi zadnji poti ga je spremlilo izredno dosti lju-di od blizu in daleč in so zasuli njegov grob poleg hčerke, ki se je pred leti ponesreči-la, s številnim cvetjem.

Poroka

Poročila se je naša vaščan-ka Stellina Macorig z urad-nikom Pierinom Bertoli-nijem iz Čedada. Prijatelji jima čestitajo in želijo mno-go sreče na skupni življenj-ski poti.

FOJDA

Dobro uspel praznik vina v Čampeju

Vinorodni kraji »pede-montane«, med katere spa-da tudi Campej, postajajo vedno bolj atraktivni, ne sa-mo zaradi lepe okolice in neposredne bližine Vidma, Gorice, Čedada in Cente, ampak tudi zato, ker vlada-ta tu domačnost in dobro pogrnjene mize.

Preteklo nedeljo je bil tu praznik vina, katerega je ot-voril predsednik deželnega sveta prof. Ribezzi, prisotni pa so bili tudi poslanec Bressani, pokrajinska od-bornika Specogna in in Tof-foletti ter pokrajinski sveto-valec Namor.

Ob tej priliki, k čemur je prispevalo tudi izredno lepo vreme, so se ljudje kar gne-tli ob »kjoskih«, kjer so bila razstavljana najboljša vina tega področja, in je bilo se-veda tudi po okoliških vaseh povsod bolj živahno kot običajno.

Važni sklepi komunskega konsila

Komunski svet, ki se je sestel za izredno zasedanje,

AHTEN

V Ahtnu so te dni ustano-vili konzorcij za obrambo proti toči, kajti nevihte s to-čo so v teh krajih zelo po-goste in prizadevajo vsako leto, posebno vinogradni-kom, velikansko škodo.

Predno so ustanovili konzorcij, se je zbralo v Ahtnu veliko število kmetov, kate-rim je v imenu deželne usta-nove za razvoj kmetijstva (ERSA) obrazložil koristi konzorcija kmetijski izve-denec Angelo Salvagno. Med drugim je povedal, da je to-ča na primer v komunu Ne-me 1968. leta potolka kar 95% vinskih trt, lani pa sa-mo 5%, ker so se branili proti njej z raketami in z na-petimi mrežami nad vino-gradi. Izračunal je tudi ško-do in koristi; namesto 220 milijonov škode, so utrpeli napram letu 1968, ko še ni-so imeli obrambnih naprav, samo 20 milijonov. Škoda je bila pa računana samo v vi-nogradih. In drugje? Na po-ljih, sadovnjakih, ki se je tu-di more obvarovati z ustrez-nimi napravami, kot so ra-kete?

Deželna administracija daje v te namene velike pod-pore, katere je pa moč do-seči samo potom konzor-cijev in zato so ga ustano-vili skupno s komunom Povo-letto. Konzorcij za obrambo proti toči pa že imajo kom-un Čenta in v Nemah. Ta-ko bo ves ta predel »pede-montane« zaščiten in bo to-rej vsem lokalnim kmetom v veliki meri zagotovljen

je med drugimi točkami sklenil, da bo komun vzel dve posojili za ureditev cest, ki so danes najvažnejši pro-blem »pedemontane« in si-cer 32 milijonov lir za cesto, ki poteka preko Fojde in stranske ulice in 13 milijo-nov 500 tisoč lir za ureditev ceste v Ronkih.

Svetovalci so odobrili tu-di sledeča javna dela: asfal-tiranje komunske ceste Pod-klap-Pedroža, kar bo stalo okoli 60 milijonov lir ter gradnjo novega mosta pre-ko hudournika Breg (Gri-vò) na cesti Ronke - Krosa-da, ki bo stal 32 milijonov lir.

Za vsa ta javna dela bo država dala na podlagi za-kona št. 167. posebno pod-poro.

Smrtno se je ponesrečil pri delu Augusto Petrigh iz Čenebole

Vso našo okolico je globo-ko pretresla žalostna novi-ca, da se je smrtno ponesre-čil 39-letni Augusto Petrigh iz Čenebole, oče štirih otrok.

pridelek, posebno vinski, kateremu največ škodi toča.

Spor zaradi športnega igrišča

Med športniki ahtenskega komuna, posebno med no-gometaši, se kar ne morejo sporazumeti, ko so zvedeli, da bo komun z deželno pod-poro zgradil športno igri-šče. Pravijo, da bi bilo po-

IZ KRNAHTSKE DOLINE

Ojačenje vodovoda in luči v Platiščih

V kratkem bodo zgradili v Platiščih, vasi tipanskega komuna, ki leži v neposredni bližini italijansko - jugoslo-vanske meje, nov vodovod, kajti sedanji ne zadostuje vsakodnevni potrebam lo-kalnega prebivalstva, čerav-no ga je iz leta v leto manj zaradi emigracije. Potrebu-jejo vedno več vode tudi za-to, ker imajo nekateri pral-ne stroje in marsikdo bi si rad zgradil, potem, ko je de-lal več let v inozemstvu, tu-di kopalnico in druge sani-tarije. Za gradnjo novega vodovoda je dala dežela 17 milijonov lir prispevka, dela pa je prevzelo gradbeno po-djetje Grimaz iz Fojde.

Uredili bodo v kratkem tudi električno razsvetlavo, ki je danes zelo šibka in to ne samo v Platiščih, ampak tudi v nekaterih drugih va-seh tipanskega komuna. Za ta dela bo dežela dala še 18 milijonov lir prispevka.

Umrli je Vittorio Noacco Šinikič

Nepričakovano nas je za vedno zapustil 79-letni Vitto-

Petrigh, ki se je pred nekaj meseci vrnil iz Švice, kjer je bil na delu kot sezonski de-lavec, se je zaposlil pri »Ve-troresina«, v Povolettu in tam je pri delu padel z lest-ve, ker je verjetno zgubil ravnovesje. Udaril je z gla-vo tako silovito ob tla, iz vi-šine približno dveh metrov, da je obležal na licu mesta mrtve.

Rajnki zapušča v veliki ža-losti ženo Marijo in 14-letne-ga Loredana, 7-letnega Gior-gia, 6-letnega Daria in 2-let-no Miriam. Bil je dober mož, oče in delavec in zato je njegova prezgodna smrt prizadela vse, ki so ga poz-nali in cenili.

Nesreča pri delu

Pri zidarskem delu se je hudo ponesrečil 22-letni Eu-genio Fantini iz Fojde. Iz zi-darskega odra mu je prile-tel na glavo precej velik ka-men in ga hudo ranil. V bol-nici so izjavili, da se bo mor-al zdraviti zaradi do-bljenih poškodb najmanj tri tedne.

trebno zgraditi dve igrišči, in sicer eno v Ahtnu in dru-go v Rekluzu. Večina ljudi, tudi nešportnikov, pa je za to, da se zgradi eno sa-mo, in sicer v takem kraju, da bo na roko vsem vasem, tudi hribovskim, in to bi tu-di manj stalo in bi bilo lah-ko bolj moderno opremlje-no.

rio Noacco - Šinikič po do-mače. Njegova smrt je glo-boko prizadela vso Krnaht-sko dolino, saj je bil rajnki poznan in spoštovan daleč naokoli. Bil je dober in pra-vičen človek in zato so ga ljudje v preteklih letih tudi izbrali za župana tipanske-ga komuna. Po poklicu je bil mlekar in na svojem mestu je vedno vestno opravljal svoj poklic. Bil je zaveden Slovenec in je nekaj časa tu-di delal v Kranju v Slove-niji in zato je bil zelo nave-zan na sosedne kraje. Nje-govega pogreba se je udele-žila velika množica ljudi, da se je za vedno poslovila od dragega Vittoria. Vdovi ne-pozabnega rajnkega in vsem sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

IZPOD MATAJURJA

Nenadna smrt

Vse je globoko pretresla vest, da je nenadoma pre-minil dne 11. junija 78-letni Giuseppe Crisnaro iz Sovo-denj. Ko je šel v gostilno, da bi popil kozarec vina, mu je postalo slabo in zgru-dil se je mrtvev na tla. Ta-koj so poklicali lokalnega zdravnika, a vsa pomoč ni nič zalegla, ker ga je zadela srčna paraliza.

Naši dragi rajnki

Umrli so:

80 - letni ANTONIO STA-NIG iz komun Sv. Lenart;

65 - letna EDDA STRAZ-ZOLINI in 82 - letna ADELE CEDERMAZ iz komun Sv. Peter;

78 - letni GIUSEPPE CRI-SNARO iz komun Sovod-nje;

21 - letni MODESTO FI-LEI iz komun Prapotno;

82 - letni GAETANO FROSCH in 62 - letni GINO PICCOLO iz komun Ahten;

39 - letni AUGUSTO PE-TRIGH iz komun Fojda;

71 - letni EGIDIO NIMIS iz komun Neme;

VITTORIO NOACCO iz komun Tipana;

82 - letni RODOLFO MU-NINI iz Ukev in AUGUSTO FLORIT iz Naborjeta v Ka-nalski dolini.

*Vsem svojcem dragih rajn-kih izrekamo naše iskreno sožalje.

Sprehod skozi slovensko književnost

MATIJA ČOP

Iz najožjega Prešernovega kroga je vsekakor najpomembnejša osebnost Matija Čop, velik poznavalec svetovne književnosti, Prešernov najboljši prijatelj in svetovalec.

Čop je prišel iz trdne kmečke rodovine, ki je dala več pomembnih mož, duhovnikov in posvetnih izobražencev. Rodil se je 1797 v Zirovnici na Gorenjskem, pri Ovsenkovih, kot se je reklo pri hiši. Z desetim letom je šel v Ljubljano in odtlej opravljal glavno šolo in štiri razrede gimnazije, po francoski zasedbi prva dva letnika filozofije, tretjega pa je dokončal na Dunaju. Po vrnitvi z Dunaja je kot privatist tri leta študiral bogoslovje. Medtem je napravil natečajne skušnje za poučevanje na liceju in dobil 1820. leta službo na Reki. Po dveh letih je odšel v Lvov v Galicijo, kjer je učil na liceju, pozneje tudi kot suplent na univerzi in sicer oba klasična jezika, nekaj časa pa še svetovno in avstrijsko zgodovino. Čeprav je imel tu s tako službo, z javnimi jezikovnimi tečaji in zasebnimi urami lepe dohodke, čeprav je bilo v Lvovu več literarno izobražene družbe in je kmalu vzljubil poljski narod, si je želel kam drugam. Mislil je na filozofsko estetsko stolico na Dunaju ali še rajši kje na klasičnih italijanskih tleh, na priliko v Padovi, ki je bila pod Avstrijo, predvsem zaradi bogatih knjižnic, ki so bile tam. Zato se je tudi potegoval za stolico nemškega jezika v Benetkah. Iz Lvova je 1827. leta prišel na ljubljanski licej. Že naslednje leto je opravljal službo v licejski knjižnici in postal 1830 leta njen bibliotekar (knjižničar - predstojnik), medtem ko je ostal na šoli samo kot suplent. Ljubljansko knjižnico je z veliko vnemo preurejal in skrbel, da je dobivala nove knjige. Bil je prvi, ki je čutil, da je ena poglobitvenih nalog osrednje narodne knjižnice zbiranje slovenskih in drugih slovanskih tiskov.

Dosti časa mu je jemalo zasebno poučevanje jezikov, ki ga je prevzel, da je podpiral dva mlajša brata, ki sta študirala in bolešno sestro, pa tudi zato, da je kupoval knjige in popotoval. V svoji knjižnici je imel okoli 4000 zvezkov. Prejšnja in ta leta je o počitnicah obiskal Be-

netke, Padova, Milan, Gorico, Salzburg, Koroško in Prago. V Ljubljani je imel za družbo zlasti rojaka Prešerna, s katerim sta se poznala od študentskih let. Oba velika duhova sta si postala velika in pristrčna prijatelja. Tudi z Andrejem Smoletom

si je bil že zgodaj dober znanec. Rad je zahajal v družbo slikarja Langusa. Komaj je dobro posegel v slovensko literarno življenje, ga je zasačila smrt. Vroč poletni dan, 6. julija 1835 se je šel s Kastelcem kopat na Savo pod Tomačevim pri

Ljubljani in pri tem je utočil.

Čop je bil res »velikan učenosti«, kakor ga je imenoval Prešeren. Imel je izreden dar za jezike - vsega jih je znal 19.

Največ se je ukvarjal z literatnoteoretičnimi vpraša-

nji, posebej pa ga je mikala pesniška oblika. To je bilo zelo pomembno za njegovega prijatelja Prešerna, saj mu je prav Čop veliko posredoval o pesniških oblikah kot so sonet, glosa, balada in podobno.

V literarnih stvareh je bil razgledan kot le malokdo takrat pri nas in sploh v tedanji Evropi. Tudi ta njegova razgledanost je navduševala in oplajala našega Prešerna ter pomagala k njegovemu zares plodnemu in pomembnemu pesniškemu razvoju.

S svojim širokim in trdnim znanjem in s preudarnimi sodbami, ki jih je izražal Čop v pogovorih, pismih in tisku, je močno vplival na javno mnenje in bil najmočnejša opora naprednemu gledanju na naloge slovenskega literarnega dela. Kot smo že omenili, je bil tudi v veliko oporo svojemu prijatelju pesniku Prešernu, ki ni našel v njem samo sorodno čutečo dušo, temveč tudi uglednega zagovornika in sobojnika. Zato ni nič čudnega, če je Čopova tragična smrt silno prizadela Prešerna, ki mu je posvetil vrsto svojih pretresljivih pesmi, zlasti elegične distihe »V spomin Matija Čopa«.

Vas Laz v dolini Černeje, kjer sameva že dosti zapuščenih hiš, ker so se prebivalci izselili v tuje kraje. Isto usodo delijo tudi druge vasi in zaselki v tej neprehodni dolini, o katerih bomo pa obširneje pisali v prihodnji številki našega časopisa. Tukaj živijo kljub vsem asimilacijskim pritiskom še danes ljudje, ki se s ponosom zavedajo kateremu rodu pripadajo

Srebrni jubilej Slovenskega gledališča v Trstu

Ob zaključku letošnje jubilejne sezone je Slovensko gledališče dne 6. t. m. v Kulturnem domu s posebno slovesnostjo počastilo 25-letnico svojega nepretrganega povojne delovanja. Zbrali so se gledališki ustvarjalci, veljavne osebnosti slovenskega in italijanskega kulturnega in političnega življenja, zastopniki slovenskih gledališč in tržaško občinstvo, da so počastili ta visoki jubilej. O teh težkih, a tudi zmagovitih gledaliških letih, o srebrnem jubileju institucije, ki je bila, je in bo slej ko prej ostala tudi za naprej imenitno kulturno in narodnostno žarišče in zbirališče Slovencev v Italiji, je vrsta govornikov izrekla obilo toplih besed in laskavih priznanj. Vloga in mesto, ki si ju je Slovensko gledališče kot središče zamejske slovenske skupnosti in hkrati kot ugledni in prizadevni dejavnik vsega slovenskega kulturnega prostora izbojevalo, poslanstvo, ki ga opravlja - vse to je zaslužilo polno in

enodušno hvalo, četudi je slovesnost hote ostala skromna, bila je le postanek med delom, trenutek za razmislek, bežen pogled nazaj in voljno hotenje za naprej. In sredi tega slavlja je nemara s posebnim zvenom odmevala izjava tržaških gledaliških ustvarjalcev SG, umetniškega tehničnega in administrativnega osebja.

Po številnih govorih je sledilo podeljevanje zlatih spominskih kolajn članom umetniškega in tehničnega kolektiva ansambla SG za več kot 20-letno neprekinjeno delo, nato skrajšana koncertna izvedba Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«, ki je zaradi umetniške prepričljivosti in brezhibne interpretacije ob sodelovanju vseh članov ansambla in s Stanetom Raztresenem v vlogi hlapca dokrajala prevzela vse prisotne. Za režijo in skrajšano priredbo Delakove priredbe »Jernejeve pravice« je poskrbel Adrijan Rustja, registrirane pevske vloške Karla Pahorja skladbe »Oče

naš hlapca Jerneja« pa je izvajal zbor »Jacobus Galus«.

Dolg in pristrčen aplavz je nagradil izvajalce za to res čudovito gledališko doživetje.

V mali dvorani je bila nato zakuska, na kateri so se dalj časa v prijetnem razpoloženju zadržali povabljeni gostje in člani vodstava umetniškega in tehničnega osebja gledališča.

Koristni nasveti

Tintne madeže odpravite s kamnitih stopnic s klorovim apnom, ki ga zmešate v vodi in pride neta malo očetne kisline (na 20 g belega apna 5 g kisline).

Presno maslo, ki je postalo žarko, bo spet užitno, če ga v mleku izperete, nato pa ga izplaknete v vodi tako dolgo, da postane čista. Nato maslo še nasolite in dobro pregnetite.

Star, zanemarjen porcelan očistite z zmesjo iz poldruga litra vode, v kateri ste skuhale malo

klorovega apna, nekoliko očetne kisline in soli. Ko se ta zmes ohladi, zdrgnete z njo umazana mesta na porcelanu nalahko s ščetko. Potem posodo dobro izplaknete v mlačni vodi in zdrgnete še s platneno krpo.

Če je stanovanje na novo prepletkano in je ostal v stanovanju neprijeten vonj po barvah, postavite vanj posodo z mlekom. Mleko bo vsrkalo neprijetni vonj.

Čajne madeže s posode odpravite z milom in kuhinjsko soljo.

Za naše delo

Kaj bomo delali meseca julija

KOŠNJA mora biti ta mesec pri kraju. Poleti travnikov ne gnojimo s hlevskim gnojem. Če moramo gnoj speljati iz gnojišča, ga zložimo v kupe in dobro pokrijemo z zemljo. Raztrosili ga bomo šele sredi jeseni, da ne bo izgubil toliko amonijaka. Če se na detelji, zlasti na lucerni, kaže škodljiva predenica, jo zatiramo najbolje tako-le: pokosimo lucerno na okuženem kraju in še vsaj pol metra daleč naokrog, jo posušimo in sežgemo. Nato ves prostor globoko prekopljemo, da pridejo ostanki predenice globoko v zemljo. Prav je tudi, če predenice otoke včasih poškopimo s 25 odstotno raztopino zelene galice ali žveplene kisline.

V VINOGRADU moramo nadaljevati s škropljenjem in žveplanjem. Kdor je cepil v zeleno, naj ne pozabi škropiti tudi cepičev. Ta mesec tudi lahko cepimo trte na oko. Iz vinograda odstranimo plevel in poganjke iz divje podlage.

V KLETI pretakamo vino v steklenice, a moramo paziti, da pride vino čim manj v dotik z zrakom. Poglejmo, če so sodi zaliti. Vinu dodamo 5 do 10 gramov bisulfit. S tem ga obvarujemo vseh bolezni.

V SADOVNJAKU je najvažnejše delo ta mesec zatiranje škodljivcev: listnih uši, gosenic, ličink in nekaterih gliv.

Listne uši zatiramo z enodstotnim tobačnim izvlečkom, nikosanom itd. Gosenice in ličinke pokončujemo z arzenikovimi pripravki. Izmed gosenic je najbolj škodljiv zdaj pedic ali mera in pa ličinka listne ose, ki objeda češnjevo listje, da postanejo listi kakor mreža. Proti rji na češnjah uporabljamo brozgo modre galice kakor proti peronospori.

Ker je ta mesec dosti dela, moramo še posebno skrbeti za živino. Krmimo jo dobro in v redu vsaj zjutraj in zvečer, če opoldne ne utegnemo. Ne dajamo ji sveže in neuležane krme.

France Bevk

Kaplan Martin Čedermac

22

«Ekscelenca, morda vam ni znano, kaj se godi zadnje čase. Čudim se takemu ravnanju z menoj, samo z menoj», je poudaril, »že glede na moja leta, ako se ne ozirate na moj stan...».

Obšlo ga je tako razburjenje, da mu je vzel glas.

«Vse mi je znano», je rekel prefekt po trenutnem premolku. «Toda nisem vedel, da se je trdo ravnalo z vami. To ni moja krivda, zgodilo se je proti moji volji. Zagotavljam vam, da se poslej kaj takega ne bo več pripetilo. A da se je pozornost oblasti obrnila prav na vas, v prvi vrsti na vas, za to je moral biti povod, verjemite! Ali se ničesar ne spominjate?»

Čedermac je bil znova potisnjen v obrambo. Misli so mu mrzlično delovale, a se ni mogel spomniti ničesar, kar bi ga količkaj obremenjevalo.

«Ničesar nimam na vesti, ekscelenca».

Prefekt se je nasmehnil.

«Ne spominjate se? Izrazili ste se, da se nikoli ne uklopite, da ste pripravljeni prevzeti vse posledice in da se niti ječe ne bojite», ga je motril skozi rahlo stisnjene veke. «Ali ni tako, prečastiti? Glede na vašo starost in ugled bi nam bil vaš pristanek posebno dragocen; mlajšim bi dali dober zgled. Vi pa se upirate...».

«Moram!» je Čedermac goreče vzkliknil. «Kot duhovnik ne morem storiti drugače...».

«Kot slovenski duhovnik, recite!» mu je prefekt segel v besedo. «Ne pozabite, prečastiti, da pred menoj ne sedite kot duhovnik, ampak kot državljani. Zdi se mi, da vaše ravnanje sloni na nekem osnovnem nespornostnem. Te zadeve ne smete presojati s cerkvenega stališča, to je docela zgrešeno. Vprašanje, ali kot duhovnik lahko pristane na to, so uredili že drugi; midva ne sme in ne moreva spreminjati njihovih odločitev. Zdaj je samo stvar izvedbe, zgolj policijska zadeva. Ne moremo več trpeti, da bi se nadaljevala protidržavna propaganda na prižnicah».

Besede so bile izgovorjene odločno, vendar brez ostrosti. Čedermac jih je bil že slišal od poročnika, pozneje od komisarja, četudi niso bile povedane s to odkritostjo, ki jo je prefektu dovoljeval visoki položaj. Zadele so ga, pomračil se je in ves trd zastrel v podobo na steni. Ni bilo časa za občutke. Zdrznil se je, naredil kretnjo, kakor da se hoče dvigniti, a je obsedel.

«V cerkvi sem zmeraj oznanjal le božjo besedo».

Prefekt je sprejel ta odgovor va več ali manj spreten izgovor, nekaj trdega mu je stopilo v zresnjene oči. V nekaterih vprašanjih, ki so se tikala države, ni poznal ugovora... Kot mlad, goreč nacionalist je bil odšel v vojno, ob pohodu na Rim je bil v prvih vrstah. Dokazal je dovolj gorečnosti in zmožnosti, da se je v službi naglo povzpел kvišku. Zanj ni bilo preteklosti, nekdani politični in kulturni boji so mu bili tuji, duhovnikov ni sovražil, a jih tudi ni ljubil. Sovražil ali ljubil jih je le toliko, kolikor so nasprotovali ali sodelovali pri boju za dosego narodnega cilja.

«To trdite vi», je skrivil ustnice. «Toda mi imamo v rokah dokaze. Prečastiti, zdaj ne govorim izrecno o vas».

«Če imate dokaze proti komurkoli», je rekel Čedermac s trdnim glasom, »zakaj ga ne postavite pred sodišče? Saj imate postave za obrambo države. Tedaj naj bi nastopile tudi priče».

Prefekt ga je motril nekaj trenutkov. Ne, »il prete slavo« se ni pretvarjal, preveč iskrenosti mu je bilo iz glasu. To mu je omililo strogost, oči so mu dobile zopet mehkejši izraz.

«Res, otipljivih dokazov žal ni», je priznal z neopredeljivim nasmehom. «Besed ni mogoče ujeti in obdržati. Toda verjamemo zanesljivim pričam, ki so nam to zatrdile; teh pa iz razumljivega razloga ne moremo izdati».

«Priče, ki morda niti ne razumejo našega jezika», je vzkliknil kaplan.

«Ne, ne; vi se motite, prečastiti! Priče, ki dobro razumejo vaš jezik, ki so vaše narodnosti», je prefekt poudaril besedo za besedo. «Morda — morda, pravim! — so celo vašega stanu».

Čedermac je za trenutek umaknil pogled. Bil je globoko zadet, leden srh ga je spreletel po telesu, a hkrati mu je tenka bolečina kot z iglo predrla srce. Misel, proti kateri se je zadnje dni bojeval, je kot utelešena senca stala pred njim. Skubin! Moj Bog, saj ni hotel napolniti, vendar se je v tem trenutku čutil zanj neizmerno oblatenega, Stiskalo ga je v grlu, za hip ga je bilo popolnoma razorožilo. Sključil se je kakor pod bremenom, se zavedel in se znova vzravnal.

za naše mlade bralce

Drepir in sodba

Nebeška ovca

Možek Ježek je srečal ženo Krtico in ji dejal: «Nekaj sem si izmislil». «Kaj pa takega?» je vprašala ženica Krtica. «To sem si izmislil, da bi bilo dobro, če bi midva posejala pšenico, pridelek pa pravično delila».

«Prav! Kar začniva!», Krtica je orala, Ježek je sejal. Ko je pšenica dozorela, pa sta požela in klasje omlatila. Prišla je ura delitve.

Možek Ježek je vzel in napolnil merico do polovice in stresel pšenico pred ženico Krtico: «To je zate. Zdaj bom pa zase odmeril.» in je odmeril zase zvrhano merico.

«Stoj, možek Ježek! se je upala Krtica. «To ni tovariška delitev! Meni si odmeril skoraj prazno, a sebi polno! Ti si samo sejal, to ni težko. Oranje je težje».

«Ni res! Setev je težja!» je vzkliknil Ježek. «Pa ti sej, če moreš! Orati zna tudi vol. Seje pa le človek. To je umetnost vseh umetnosti. Jaz pa nisem samo sejal, sem tudi njivo pobranel».

«Saj si sam rekel, da bova pravično delila!».

«Seveda sem rekel. In še pravim tako. Pravično! Opravi sem dvojno delo, torej dobim dvojno plačilo!».

«Dobiš ga, če ti ga bo hotel kdo dati!» je zavpila ženica Krtica.

Možek Ježek in ženica Krtica bi se bila stepla, če bi ne bila prišla mimo sodnica Lisica.

«Zakaj se prepirata?» je vprašala in si popravila naočnike.

Ježek je povedal vse od kraja in potem dejal: «Zdaj pa razsodi, sodnica Lisica! Kakor boš razsodila, tako naj bo!».

«Ali je tudi tebi prav tako, Krtica?» je vprašala Lisica.

«Kakor boš razsodila, tako naj bo!» je prikimala Krtica.

«No, prav! Zdaj poslušajta oba! Zate, možek Ježek, naj bo slama. Kar vzemi jo in jo stlači v svojo vrečo. A zate, Krtica, bo ena merica zadosti za vso zimo. Kar ostane, naj vzame, kdor je sodil. Zmeraj je bilo tako!».

Možek Ježek je spoznal, kakšne vrste sodnica je Lisica. A je zatajil jezo in vprašal:

«Kako boš pa odnesla svoj zaslužek? Vreče nimaš, če hočeš, ti bom jaz pomagal. Odneseš ti pšenico v svoji vreči na dom, ker si tako pravično razsodila».

«Nikar se ne šali, možek Ježek! je odgovorila Lisica. «Tvoja pleča so prešibka za polno vrečo pšenice».

«Še drugačne tovore zmorem!» se je pobahal Ježek. «Saj sem nesel v torbi vse svoje mladice, da sem jih rešil pred lovci!».

«Ali je res?».

«Res, res. Nikar se ne čudi! Če ne verjameš, pa zlezi v vrečo. Kakor da si slamica, te bom dvignil in nesel».

Ježek je razširil vrečo in Lisica je res zlezla vanjo. Ježek je zavezal vrečo in dejal:

«Ženica Krtica, pomagaj mi oprtati sodnika!».

S težavo sta vzdignila vre-

čo. Ježek si jo je oprtal na rame. Bodice so bodle Lisico, da je zavpila.

«Au-vau, možek Ježek, saj ti verjamem! Izpusti me!».

«Počakaj, to je šele začetek!» je odgovoril možek Je-

žek in odnesel vrečo z Lisico do mostu. Tam je vrgel lakomno sodnico v vodo.

Pšenico sta si zdaj možek Ježek in ženica Krtica tovariško razdelila: «Tebi pol, meni pol».

O sreči

Ali ste morda že kdaj sedli, kadar vas je igra utrudila, naslonili drobne brade na drobne pesti in premišljevali?

Premišljevali o tem, kaj je prav za prav sreča? Vaše matere so od vsega začetka vedele samo eno - da morate biti srečni.

Vaši očetje so bili vedno prepričani, da boste postali srečni.

Mi vsi bi storili kar koli, da bi vam prinesli srečo. Izkopali bi jo iz zemlje, iztrgali bi jo iz neba. Sreča je drugače.

Sreča je v vas samih, sreča je v človeku.

Z vami vred mora rasti, vaše matere, vaši očetje in mi, vsi jo moramo vzbujati v vas.

A tudi sami se morate potruditi, da boste vedeli, kaj je sreča, in da bo sreča v vas.

«Kako?» boste morda vprašali.

Okrog vas nastaja nov svet.

Če boste rasti in zrastle s tem novim svetom, če boste postali ljudje novega časa - potem boste srečni.

Volk in maček

Bil je lov. Volk je bežal in pribežal v vas. Na plotu zagleda mačka in mu reče:

«Lovci me preganjajo, povej mi, kateri človek je v vaši najboljši. Šel bom k njemu in ga prosil, dameskrije».

«Pojdi k Stefanu!» svetuje maček.

«Ne, njemu sem jagnje pojedel!»

«Pa pojdi k Janezu!»

«Janezu sem voliča raztrgal!»

«No, pa k Marku, ki je zelo dober človek».

«Njega bi bil skoraj spravil ob konja».

«Poizkusi pri Petru».

«K njemu tudi ne morem. Zadavil sem mu tele».

«E, dragi moj,» pravi ma-

ček. «Ti si vsakomur kaj slabega storil. Kako moreš zahtevati, da bi ti zdaj kdo pomagal!»

Češnja

Naša češnja je res smešna. Komaj cvetje je dobila, že je goste povabila.

Prišle drobne so čebele, črmlji in pa sitne ose, da bi se napile rose.

Prišle ptice so sinice, vrabčki še vsiljivi, drozgi ljubeznivi.

Kosi pa so sporočili, da kot po navadi prišli bodo na trgatve tudi letos radi.

Na začetku sveta je bilo mnogo hudobnih ljudi in ker jih je bilo menda mnogo na zemlji, so se začeli med seboj prepirati in pretepati. Vile so jih opominjale, da naj bodo dobri, toda niso jih hoteli poslušati in tako so se pokvarili, da niso niti dobre Boga priznali, temveč so ga kleli in zmerjali. Vile so jih opominjale, toda vse je bilo zaman in ko so videle, da ne morejo pripeljati ljudi na pravo pot, so priredile skupščino in rekle, da bodo

šle Boga prositi, naj bi ljudi prestrašili.

In res so odšle tri vile k Bogu in so mu povedale, kaj bi vade. Bog jim je rekel:

«Saj sam vidim in slišim, kaj moje hudobno ljudstvo dela in kaj vam pravi. Hotel sem jih že kaznovati, toda ve ste zanje prosile in molile, vendar bom to storil, kajti na celem svetu sta le dva poštena človeka in to sta Noe z očetom in z otroki. Pazite nanju, da ne bosta kaj zagrešila in tudi druge ljudi

opominjajte. Jaz bom počakal še kakšnih sto let in če se ne bodo poboljšali, potem bom vse pokončal, da jih ne bo več na zemlji. Sedaj pa pojdite, pazite na ljudi in obračajte jih na pravo pot.

No, ljudje se niso prav nič poboljšali, temveč so se tako pokvarili, da so živeli na svetu kot nema živina. Ko so vile to videle, so šle vse tri spet k Bogu in so mu povedale in to je samo ena hiša poštena in to je Noe s svojimi otroci.

Bog jim je rekel, naj gredo na zemljo in poreko Noetu, naj naredi barako in naj dene vanjo vsake zverine po en par, kajti jaz bom cel svet s potopom kaznoval.

Noe je delal barko in vsakemu je povedal, kaj dela in zakaj, toda vsi so se mu posmehovali. Ko je barko naredil, so prišle vile z vrlo pastirico ter mu pomagale nagnati v ladjo po en par od vsake zverine. Ko so naredile in mu rekle, naj gre v barko, je pričelo grmeti in dež je curkoma lil in oblak se je pretrgal, tako da je vse zalila voda, ki je bila višja od najvišjega brega.

Ko se je bilo vse potopilo in je spet nastalo lepo vreme, so vile odprle vrata Noetove barke. Ko pa so živali spustili na pašo, niso kaj pazile nanje in volk, ki je bil sprva tako krotek kakor kakšna ovca, je zaklal ovna in ga pojedel.

Ko so vile šle gledat in so videle, da ovna ni med živalmi in tudi volka nikjer, so se ozirale in zagledale, kako volk trga ovna in ga je že pol pojedel.

Vila pastirica se je tako strašno razjezila, da je rekla, da bo volka in njegovo plemo pomorila. No, prišel je Bog prav takrat, ko so bile vile zbrane in so se pomenkovale, kaj naj sedaj naredijo. Kajti pred potopom jim je Bog rekel, da morajo one paziti na živali, da bo ostal vsak par živ.

Ko je Bog prišel pred barko k vilam, se je nenadoma vse razsvetlilo. Vile so pričele lepo prepevati in ga hvaliti in pričel se je z njimi pogovarjati. Nato mu je vila pastirica potožila, da ji je volk ovna zaklal in da zategadelj ne bo mogla več pasti ovac. Tedaj ji je rekel Bog:

«Ti kaznuj volka, kakor hočeš, jaz ti vse prepuščam».

Nato je vila pastirica spreminila volka v ničemrno in hudobno zver, ki jo bo vsak človek hotel uničiti in ki ne bo smela priti na svetli dan. Rekla je:

«Da se bodo pa tega ljudje spominjali, spremenjam tebe, hudobni volk, in siromašno ovco v zvezdi».

In še dandanes imenujejo to zvezdo nebeška ovčica. Mi pa dandanašnji ne bi imeli ovac, če ne bi bila na božjo srečo ovčica breja. Ovca je povrgla ovčico in ovna in spet so se začele ovce. Vila pastirica je sama večkrat pasla ovce, volkove pa je ukazala preganjati in še dandanašnji beži volk pred pastirjem in zvoncec in bo bežal od veka do veka.

Starček čas

Prišel je starček. Mahal je z rokavom in spuščal ptice. Vsaka ptica je imela svoje ime. Starček je mahnil prvič - in zletele so prve tri ptice.

Zadihala sta hlad in mraz.

Starček je zamahnil drugič - in izletela je druga trojica. Sneg se je začel taja-

ti, na poljanah so se pokazale cvetice.

Starček je zamahnil tretjič - in izletela je tretja trojica. Postalo je vroče in soparno. Kmetje so pričeli žeti rž.

Starček je zamahnil četrtoč - in izletele so še tri ptice. Zapihal je hladen veter, začelo je deževati, padle so megle.

To niso bile navadne ptice. Vsaka je imela štiri perutnice. V vsaki perutnici je bilo sedem peres. Vsako pero je imelo svoje ime. Prva polovica peresa je bila bela, druga črna. Če je zamahnila

enkrat, je postalo svetlo, če je zamahnila dvakrat, je postalo temno.

Lukec in njegov škorec

Lukec je skrbel za škorca. Še sanjal je o njem. Ptič se je udomačil in postal zvest kakor pes. Stopical je po izbi in skakal okoli koč. Mačka in psa se je bal. Če ju je zagledal se je skril in strašno vpil. Vse leto je plesal in uganjal norčije. Le jeseni, ko so odleteli njegovi bratci na jug, je postal žalosten in nemiren.

Škorec je dobro poznal svojega gospodarja. Rad ga je imel. Zamajkal mu je kot mačka, zacvilil kot psiček, zakrutil kot prašiček. Izgovoril je besedo, zazvižgal kot kos, kar si je Lukec želel. Če se Lukec ni menil zanj, mu je sedel na ramo in ga potegnil za uho: «Luka! Luka!».

PRSTI

Družina prstov se je sprla. Vsak je hotel biti najvažnejši.

«Jaz sem najlepši!» je trdil prstanec. «Nosim zlate in srebrne prstane!»

«Jaz sem najmodrejši,» se je bahal kazalec. «Kadar kdo česa ne ve, mu jaz pokažem».

«Mene ima človek najrajši, ker sem najmanjši v naši družini. Povsod imajo najmanjšega najrajši,» je začival meziniec. «Pa na koncu sem. Tam pazim, da se vam kaj hudega ne zgodi».

«Jaz pa na drugem koncu,» je zagodrnjal palec. «Toliko sem vreden kot vi vsi skupaj. Sam zase stojim in se nikogar ne bojim. Lahko grem k vam, da vidim, če ste kaj pridni. Brez mene bi vi ne mogli nobene stvari prav držati!»

«Jaz pa takole pravim: Ni hče od nas ne bo dosti vreden, če bo hotel sam zase živeti!» se je oglasil največji prst sredinec. «Če smo združeni in složni, lahko mnogo opravimo. Zato predlagam, da se pomirimo in gremo na delo!»

«Sprejeto!» so vzkliknili ostali prsti in se objeli.

LENA LEPOTICA

Živela sta oče in mati, ki sta imela prelepo hčerko. Vsi so trdili, da je ni lepše ne v tistem kraju, pa tudi v drugem ne. Zato se je deklica tako prevzela, da se je samo lišpala in ni hotela nič delati.

Oče ji reče nekoč: «Hčerka, pojdi, prinesi vode!».

Lepa hčerka odgovori: «Bom padla v vodo».

«Primi se za vejo!» svetuje mati.

«Veja se bo odlomila».

«Izberi močnejšo vejo!».

«Si bom roke opraskala».

«Natakni rokavice!».

«Se bodo raztrgale».

«Jih boš pa s šivanko za-

šila».

«Šivanka se bo zlomila».

«Vzemi močnejšo šivanko!».

«V palec se bom zbodla».

Pa se ponudi sosedovo dekletce: «Bom kar jaz stekla po vodo, soseda!».

In je šla ter prinesla vodo.

Mati je spekla pogačo.

Hčerka je vzkliknila: «Daj mi pogačo!».

«Vročja je, roke si boš opekla!» odgovori mati.

«Nataknila bom rokavice».

«Rokavičke se bodo ovlažile».

«Jih bom pa na sonce obesila».

Lev in lisica

Lev se je postaral in ni ujel več nobene živali. Zato je sklenil, da si bo pomagal z zvijačo. Zavlekel se je v votlino, legel in se hlinil, da je bolan. Zveri so ga prihajale obiskovat, on pa je sleherno, bodisi veliko bodisi majhno, ki je stopila v jamo, pobil in požrl. Lisici pa se

je le zazdelo, da ni vse tako kot bi moralo biti. Zato postoji pred vhodom v brlog in kar od daleč zavpije: «Kako, lev, kako ti gre?».

Lev odgovori: «Slabo! Toda zakaj ne stopiš naprej?»

Lisica pa reče: «Zato, ker me sledovi svare: mnogo živali je šlo noter, le ven nobena».